

Prof. Dr. Michel ROUX, Toulouse

**ÇËSHTJA KOMBËTARE SHQIPTARE NË SHTYPIN
DHE NË KËRKIMET SHKENCORE FRËNGE
NGA KORRIKU I VITIT 1999***

Ky tekst analizon, në mënyrë të pjesërishe, rezultatet e shtypit dhe të kërkimeve shkencore frënge kushtuar Ballkanit Perëndimor (Shqipërisë dhe shteteve pas-jugosllave) nga muaji korrik 1999 deri në muajin prill 2003, d.m.th., që nga demonstrimi i forcave ushtarake të NATO-s në Kosovë dhe nga vendosja e një Administrate ndërkombëtare të drejtuar nga OKB. Ai përmban, për këtë qëllim, artikujt kryesorë të botuar në gazetën "Le Monde", në njërën anë dhe Tezat e mbrojtura të Doktoraturës në Universitetet franceze që nga viti 1990 si dhe Tezat që janë në realizim e sipër, në anën tjetër. Ai interesohet për dallimet në orientime të këtyre dy qasjeve, që të dyja sinjifikative për interesin e ndryshueshëm që ato shprehin në Francë për Ballkanin. Më veçanërisht, ai përpiket të zbulojë mendimet kushtuar çështjes kombëtare shqiptare, ngjarjet e së cilës në Kosovë, në Serbinë e jugut dhe në Maqedoni sinjalizojnë karakterin e saj të ndjeshëm.

Vëmendja e shprehur e shtypit frëng për çështjen shqiptare në Ballkan, që nga viti 1999, ka qenë e pjesërishe dhe e përkohshme.

1. E pjesërishe: ky karakter shprehet në dy mënyra. Së pari në predominimin e një tematike ku pjesa më e madhe e tyre i janë kushtuar konfliktit të armatosur (vendeve, palëve në konflikt,

* Kumtesë e mbajtur në Konferencën Shkencore "Lidhja Shqiptare e Prizrenit dhe vendi i saj në histori", Prizren 9-10 qershor 2003.

shkaqeve, rrjedhës të tij, rrugëdaljeve, pasojave të menjëhershme, elementeve të perspektivës). Nga ky fakt, epiqendra e interesimit është bartur për një kohë të shkurtër në « Luginën e Preshevës », e pastaj në Maqedoni. Në të njëjtën kohë, është shënuar një kthim i interesimit për Kosovën, ku krijoheshin rrjetet kryesore të përkrahjes së UÇPMB-së dhe UÇK-së së dytë. Karakteri i pjesërishëm shfaqet, poashtu, në shpjegimet e përparuara për kryengritjet shqiptare. Fjala është për shpjegime kryesisht politike të cilat shumë pak i marrin parasysh të dhënat për gjendjen shoqërore dhe ekonomike dhe vejnë theksin mbi ndërhyrjen e palëve ndërkombëtare në to.

2. E përkohshme : hapësira që i është dhënë në gazeta çështjeve që janë të lidhura me shqiptarët dhe me rajonin në të cilin jetojnë, me Ballkanin në përgjithësi, ka filluar të bjerë shumë shpejt pas vendosjes së UNMIK-ut dhe NATO-s në Kosovë. Por, posaçërisht kjo ka rënë pas 11 shtatorit të vitit 2001, atëherë kur vëmendja e gjithë botës është përqendruar në luftën amerikane kundër terrorizmit, në luftën në Afganistan, në zhgënjimin nga « ekonomia e re » dhe kur vëmendja e opinionit francez është përqendruar në çështje të brendshme të vendit si zgjedhjet presidenciale dhe legjislative të pranverës së vitit 2002 dhe pasojat e kthimit të së djathtës në pushtet. Në semestrin e parë të vitit 2003, temat nga lufta në Irak, ato të çrregullimeve në marrëdhëniet franko-amerikane, të zgjerimit të Bashkësisë Evropiane, por po ashtu edhe të jokoherencës politike të saj përballë SHBA-ve, më në fund tensionet e brendshme në Francë, të nxitura nga projektet e qeverisë për reforma në sferën e pensioneve dhe të decentralizimit të sektorit publik, nuk lënë pothuaj aspak vend për ngjarjet në Ballkan. Më saktësisht, vijimësia e çështjeve që ndërlidhen me shqiptarët nuk del e pandërprerë, gjë që është logjike, pasi që është fjala për shtypin e përgjithshëm që interesohet për tërë botën. Nga 780 artikujt e shqyrtuar të shtypit, 214 kanë të bëjnë me Kosovën ; 333 me RF të Jugosllavisë ; 73 me Maqedoninë ; 83 me Bosnjën ; 43 me Ballkanin në përgjithësi ; 22 me Kroacinë ; 8 me Shqipërinë dhe 5 me Slloveninë. Gjysma e artikujve të gazetave kushtuar Kosovës janë botuar në periudhën gjashtëmujore pas përfundimit të luftës . Artikujt që bëjnë fjalë për RFJ nxjerrin 3 prodhime kulmore (disfatën e Millosheviqit, arrestimin e tij dhe fillimin e procesit gjyqësor kundër tij) ndërsa ata që bëjnë fjalë për Maqedoninë, më 90% të rasteve, janë botuar në periudhën kohore mars-shtator 2001. Shqipëria, duke qenë jashtë vatrës së dhunës, është paraqitur shumë pak në shtypin e kohës së marrë në shqyrtim. Nga ky fakt, edhe pse shumë artikuj kushtuar Kosovës, Maqedonisë ose Ballkanit, si tërësi, përfshijnë

Shqipërinë në të menduarit e tyre, çështja shqiptare gati asnjëherë nuk është vështruar në tërësinë e saj, gjë që në opinionin publik francez fut një moskuptim përballë kësaj çështjeje. Në anën tjetër, referencat në nocionin e « Shqipërisë së madhe » janë shumë të shpeshta, gjë që krijon përshtypjen se këtyre viteve të fundit ekziston një lëvizje e fuqishme për t'i bërë shqiptarët një faktor të vetëm.

Ky karakter i pjesërishëm dhe i përkohshëm i prodhimtarisë së mjeteve të informimit nuk është i veçantë në shqyrtimin e çështjeve që lidhen me shqiptarët. Këtë e kemi parë me rastin e shthurjes së ish-Jugosllavisë, me rastin e luftës në Kroaci dhe në Bosnje dhe kjo është mjaft karakteristike nga mënyra e funksionimit të zakonshëm të shtypit.

3. Përkundrazi, kërkimet shkencore të drejtuara në Universitete dhe në Qendrën Kombëtare për Kërkime Shkencore (CNRS) karakterizohen, gjatë një periudhe kohore dhjetëvjeçare, me kthimin e interesimit për Evropën Juglindore, e posaçërisht për Shqipërinë.

Ky evoluim nuk ka të bëjë vetëm me ish-Jugosllavinë, por edhe me vendet e dikurshme komuniste. Ai çon në vijimësinë ekonomike të « transicionit » paskomunist, në studimin e ndryshimeve në perspektivën sociologjike ose antropologjike, në migrimet dhe perspektivat e mplakjes së popullatës që interesojnë demografinë, në interpretimet e konflikteve jugosllave dhe të implikimit të palëve të jashtme në to në perspektivën politike dhe juridike, në perspektivën e pasojave të tyre dhe në kërkimin e zgjidhjeve. Atëherë kur, në vitet e tetëdhjeta hapësira e Ballkanit ishte pak atraktive, (përveç Greqisë, anëtare e re e Bashkësisë Evropiane), laboratorët janë drejtuar sërish në atë drejtim, studentët francezë janë tërhequr nga tema që ndërlidhen me Ballkanin, studentët e ardhur nga gadishulli kanë regjistruar Doktoraturën.

Duke u vetëdijësuar me vonesë për karakterin pak të bashkërenduar të studimeve ballkanike në Francë, Ministria e Arsimit dhe e Kërkimeve Shkencore ka përpiluar një Raport me të cilin ka bërë përmbledhjen e tyre. Ky Raport që përmban, po ashtu, një studim të gjendjes në studimet e bëra për çështje të Ballkanit në Gjermani, në Austri dhe në Mbretërinë e Bashkuar do të duhej të ishte vënë në faqen e Shoqatës franceze për studimet ballkanike (<http://www.afebalk.org>).

Në versionin e parë (Rémy Leveau : Raport për studimet ballkanike, Paris, MSH ? janar 2001, 243 faqe), ky Raport regjistron 220 teza të mbrojtura të Doktoraturës për Ballkanin (duke përfshirë edhe Rumaninë). Prej tyre, 24 teza i kushtohen Shqipërisë, me një dominim të historisë (8

teza) dhe të shkencave ekonomike (6 teza). Edhe pse, siç e din secili prej nesh, të gjitha temat e dorëzuara nuk përfundojnë me mbrojtje publike, ky numër i tyre dëshmon për rëndësinë e vëmendjes së treguar për Ballkanin që nuk është për t'u nënçmuar.

Në mesin e tezave të historisë që janë në hartim e sipër, njëra i kushtohet në mënyrë të qartë çështjes kombëtare shqiptare (Çështja Shqiptare dhe Fuqitë e Mëdha: 1978-1912); dy të tjera i kushtohen Epirit të shek. XX. Me tezën e gjeografisë historike të znj. Odile Daniel (Shteti dhe Trojet Shqiptare: Zanafilla e një Kombi: 1978-1912), e cila ka kohë që është mbrojtur, bëhen katër teza të Doktoraturës për këtë temë. Përveç kësaj, disa teza që kanë të bëjnë me ish-Jugosllavinë, me Greqinë ose me Ballkanin, përfshijnë Shqipërinë në një hapësirë të çmuar sikur edhe një temë nga politika italiane në gadishullin ballkanik mes dy luftërave botërore.

Nëse u referohemi 46 tezave tashmë të mbrojtura në vitet e nëntëdhjeta, në mesin e tyre hasim 5 teza që i kushtohen Shqipërisë (me të njëjtin përpjesëtim me atë të nxjerrë për tezat që janë në hartim e sipër) dhe 1 tezë për trojet shqiptare në Jugosllavi. Mirëpo, asnjëra nuk i referohet çështjes kombëtare shqiptare duke e trajtuar atë si çështje kryesore, edhe pse kjo temë është e pranishme në shumë prej këtyre tezave.

Marrë në përgjithësi, çështja kombëtare shqiptare është e pranishme në mënyrë modeste në këto kërkime shkencore dhe e pranishme me një mungesë të dyfishtë që ka të bëjë me periudhën kohore të shthurjes së ish-Jugosllavisë dhe me problemet e së ardhmes politike të shqiptarëve të Kosovës dhe të Maqedonisë.

Punimet tjera, në numër më të madh, që i kushtohen tërë Jugosllavisë ose një pjese të saj (22 teza të mbrojtura, 67 teza të tjera në përgatitje e sipër) nuk reflektojnë, asnjëherë, këto çështje si çështje kryesore. Në anën tjetër, kjo çështje lëngon nga segmentimi i kërkimeve shkencore sipas prerjes së Ballkanit në shtete dhe rrallëherë ajo është marrë në konsiderim në tërësinë e saj, mangësi të cilën tashmë e kemi nxjerrë në pah sa i përket shtypit.

Një shqyrtim i botimeve më të reja, të dala nga kërkimet shkencore jashtë tezave të Doktoraturës, do të duhej të mundësonte nxjerrjen e nuancave të këtij konstatimi.

Prof. Dr. Michel ROUX

**THE ALBANIAN NATIONAL QUESTION
REPRESENTATION IN THE FRENCH PRESS AND IN
ACADEMIC PUBLICATIONS FROM JULY 1999**

SUMMARY

The interest of the French press and academic researches on Kosova rose steady after the international administration and NATO forces establishment as Kosova became an international matter.

Attention of the French press was initially in regard to the armed conflict in Kosova in particular, and afterwards on Presheva valley and Macedonia. Kosova was mentioned as a base or starting point from where were created UCPMB and UCK in Macedonia.

In regard to volume of newspaper articles on Kosova, it's sufficient to mention the fact that there were 780 press articles in total, out of which 214 directly related with stories from Kosova, 333 on FR of Yugoslavia, 73 on Macedonia and so on.

Academic researches conducted by universities and the National Center of Scientific Research (CNRS) characterized the interest augment for Southeastern Europe, in particular on Albania.

If we refer to 46 theses already published in the nineties, there can be found 5 theses dedicated to Albania and 1 on Albanian territories in Yugoslavia. But, none of the theses refers to the Albanian national question by assessing it as the most relevant aspect, although this issue is present in most of them.

There has been generally modest representation of the Albanian national question in these researches, where this absence has been double-folded for the period under former Yugoslavia and on volumes of political future of Albanians in Kosova and Macedonia.

Part II: The Role of the Press

THE ALBANIAN JOURNAL OF LITERATURE

REPRESENTATION OF THE PRESS IN THE ALBANIAN JOURNAL

THE ALBANIAN JOURNAL OF LITERATURE FROM 1945 TO 1990

The Albanian Journal of Literature (Zëri i Kulturës) was founded in 1945, during the early years of the communist regime. It was the first and only Albanian literary journal, and it played a significant role in the development of Albanian literature and the press. The journal was founded by the Albanian Writers' Union, and it was edited by the prominent Albanian writer and critic, Ismail Kadare. The journal's main focus was on the promotion of Albanian literature, and it published a wide range of literary works, including novels, short stories, and poetry. It also published critical essays and reviews, and it was a platform for the discussion of literary and cultural issues. The journal's role in the development of Albanian literature and the press is a topic that has been the subject of much scholarly research. This paper will explore the role of the press in the development of Albanian literature, and it will focus on the Albanian Journal of Literature as a key example of this role. The paper will discuss the journal's history, its editorial policy, and its impact on Albanian literature and the press. It will also discuss the role of the press in the development of Albanian literature, and it will explore the challenges that the press faced during the communist era. The paper will conclude by discussing the legacy of the Albanian Journal of Literature, and it will suggest ways in which the journal's role can be used to inform the development of the press in the future.